

Anonimizált változat

Fordítás

C-35/22 - 1

C-35/22. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2022. január 17.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Audiencia Provincial de Málaga (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. december 14.

Fellebbező:

Cajasur Banco, S. A.

Ellenérdekű felek:

JO

IM

**AUDIENCIA PROVINCIAL DE MÁLAGA (malagai tartományi bíróság,
Spanyolország)**

6. sz. tanácsa

[omissis]

[omissis] [A kérdést előterjesztő bíróság, valamint a felek és képviselőik megjelölése]

I. TÉNYBELI HÁTTÉR

ELSŐ: A Juzgado de Primera Instancia 18 bis de Málaga (malagai 18 bis sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) az [omissis] eljárásban 2020. március 2-án hozott ítéletével a következők szerint határozott:

„A fentiekre tekintettel az eljáró bíróság HELYT AD az IM és JO által a CAJASUR BANCO, S. A., EGYSZEMÉLYES TÁRSASÁG ellen benyújtott, az ÁLTALÁNOS SZERŐDÉSI FELTÉTELEK SEMMISSÉGÉNEK MEGÁLLAPÍTÁSÁRA és AZ ÖSSZEGET VISSZAFIZETÉSÉRE IRÁNYULÓ KERESETNEK, [omissis] következképpen az alábbi határozatot hozza:

- MEGÁLLAPÍTJA a feleket kötő JELZÁLOGHITEL-szerződésben foglalt, „kölségekre vonatkozó feltétel” – konkrétan az ingatlanfedezetet terhelő kölségekre vonatkozó ötödik feltétel – SEMMISSÉGÉT,
- Arra KÖTELEZI az alperest, hogy a felperesnek FIZESSE MEG közjegyzői kölségekre (az eredetileg követelt összeg 50 %-a), az adminisztratív szolgáltatások kölségeire (az eredetileg követelt összeg 50 %-a), valamint a bejegyzési kölségekre (100 %) vonatkozó 488,69 euró ÖSSZEGET, a bélyegilletéket azonban nem, mindezt a kifejtett értelemben, a Código Civil (polgári törvénykönyv) 1.896. cikke szerinti törvényes kamatokkal együtt, azaz a kifizetés időpontjától kezdve és a Ley de Enjuiciamiento Civil (polgári perrendtartás) 576. cikke rendelkezéseinek sérelme nélkül.
- Arra KÖTELEZI az alperest, hogy az említett szerződéses rendelkezést a hivatkozott feltételek szerint TÖRÖLJE.
- MEGÁLLAPÍTJA, hogy a hivatkozott szerződés a többi részében fennmarad.
- Az alperest a KÖLTSÉGEK VISELÉSÉRE KÖTELEZI.”

MÁSODIK: Az említett ítélet ellen fellebbezést nyújtottak be, és a tanácskozást, a szavazást, valamint a határozathozatalt 2022. február 8-ra tűzték ki.

HARMADIK: Az említett fellebbezés kizárólag az ítélet rendelkező részének azon pontjára irányul, amely az alperest a polgári perrendtartásról szóló 1/2000. sz. törvény 395. cikke alapján a kölségek viselésére kötelezi.

NEGYEDIK: Előzetes jelleggel a feleket értesítették abból a célból, hogy állást foglaljanak előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az Európai Unió Bíróságához történő előterjesztése lehetőségével kapcsolatban, a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) jelenlegi ítélkezési gyakorlatára tekintettel, amely többek között a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 1. sz. polgári tanácsának 2021. június 8-i ítéletében (ROJ: STS 2295/2021), 2021. szeptember 22-i ROJ:STS 3421/2021. sz. ítéletében és a 2021. szeptember 22-i ROJ:STS 3413/2021. sz. ítéletében nyilvánult meg.

ÖTÖDIK: [omissis] [A kérdést előterjesztő bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztéséről határoz.]

II. JOGI ALAPOK

Első: A fellebbezés tárgyának körülhatárolása

- 1 A jelen eljárás alapja a feleket kötő jelzáloghitel-szerződésben szereplő egyik feltétel (a költségekre vonatkozó feltétel) tisztességtelen jelleg miatt megállapított semmissége, és mivel az egyik fél (a hitelfelvevő) fogyasztó, e szerződés a 93/13/EGK irányelv, valamint a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló spanyol szabályozás (az 1/2007. sz. [királyi törvényerejű rendelet]) és a Ley 7/1998, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratación (az általános szerződési feltételekről szóló, 1998. április 13-i 7/1998. sz. törvény) hatálya alá tartozik.
- 2 Miután a fogyasztó benyújtotta a keresetet, az alperes elismerte a követelést, bár olyan konkrét összegeket vett alapul, amelyeket később fogadtak el. Azaz a tisztességtelen jelleg elismerése volt a kiindulópont, azonban az említett semmisségből eredő összegek teljes mértékben történő elismerésére nem került sor. Az ítélet tartalmazza az említett elismerést és az említett összegeket, amelyeket az alperes elismert.
- 3 A megtámadott ítélet azonban az alperest kötelezte a költségek viselésére, mivel úgy ítélte meg, hogy az elismerés ellenére a keresetnek lényegében helyt adtak.
- 4 A polgári perrendtartásról szóló 1/2000. sz. törvény 395. cikke, amely Spanyolországban az eljárást szabályozza, a következőképpen rendelkezik:

395. cikk A költségek viselése a tartozás elismerése esetén.

1. Ha az alperes a keresetben foglalt követelést az ellenkérelem benyújtása előtt elismeri, nem kerül sor a költségek felszámítására, kivéve, ha a bíróság kellő indokolással megállapítja az alperes rosszhiszeműségét.

A rosszhiszeműséget minden esetben fennállónak kell tekinteni, ha a kereset benyújtása előtt az alperesnek hiteles és indokolt fizetési felszólítást küldtek, vagy ha közvetítői eljárást kezdeményeztek, vagy egyeztetés iránti kérelmet intéztek hozzá.

2. Ha az elismerésre az ellenkérelem benyújtását követően kerül sor, az előző cikk 1. pontját kell alkalmazni.

Második: A spanyol Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) legutóbbi ítélezési gyakorlata

- 5 A fogyasztói szerződésekben szereplő általános szerződési feltételekkel kapcsolatos konkrét esetekben való tartozáselismerés tekintetében a spanyol

Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) a közelmúltban az alábbi ítéleteket hozta: a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 1. sz. polgári tanácsának 2021. június 8-i ítélete (ROJ: STS 2295/2021), 2021. szeptember 22-i ROJ:STS 3421/2021. sz. ítélete és a 2021. szeptember 22-i ROJ:STS 3413/2021. sz. ítélete.

- 6 Ezek közül az első, a 2021. június 8-i ítélet az elismerés esetén történő költségviselésnek egy olyan esetével kapcsolatos, amikor az elismerést az alpereshez intézett felszólítás előzte meg (a polgári törvénykönyv 395. cikkének 1. pontja), és a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 2021. március 9-i 131/2021. sz. saját ítéletére utal. Az esetet abból kiindulva értelmezve, hogy a pénzügyi intézményhez korábban felszólítást intéztek, de a keresetet annak lejárta előtt nyújtották be, és a pénzügyi intézmény később elismerte a követelést, a bíróság úgy véli, hogy a polgári perrendtartás 395. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alperes részéről nem áll fenn rosszhiszeműség, és ezért nem lehet a költségek viselésére kötelezni.
- 7 A második, 2021. szeptember 22-i ítéletben a 395. cikk esetében alkalmazandó ítélkezési gyakorlat ugyanolyan formában jelenik meg, mint az e bíróság által vizsgált többi esetben:

„Amint azt e bíróság 2021. március 9-én hozott 131/2021. sz. ítéletében kifejtette, a hivatkozott rendelkezés egyik célja a jogviták peren kívüli rendezésének ösztönzése. E rendelkezés a potenciális felperest arra ösztönzi, hogy a vita megoldására bírósághoz való fordulás nélkül törekedjen, így abban az esetben, ha a kereset benyújtása előtt megpróbálta peren kívül rendezni a vitát, és nem kapott kielégítő választ a követelésére, és az a fél, akivel továbbra is vitában áll, elismeri a keresetben foglalt követelést, akkor úgy kell tekinteni, hogy utóbbi rosszhiszeműen járt el, és a költségek viselésére kell kötelezni. Ellenben, ha a keresetet anélkül terjesztik elő, hogy korábban megkísérelték volna a peren kívüli rendezést „hiteles és indokolt felszólítás”, közvetítői eljárás kezdeményezése vagy egyeztetés iránti kérelem benyújtása útján, fennáll a veszélye annak, hogy a felperesnek kell viselnie a saját költségeit, ha az alperes a keresetben foglalt követelést az ellenkérelem benyújtása előtt elismeri, mivel az elismerés ösztönzése érdekében (ami meggyorsítja a viták rendezését, és mentesíti az igazságszolgáltatást attól, hogy erőforrásait olyan jogvitákra fordítsa, amelyekben nincs rá szükség) a törvény mentesíti a költségek viselésére való kötelezés alól azt az alperest, aki rosszhiszeműség nélkül elismeri a követelést. Ily módon e rendelkezés a potenciális alperest is arra ösztönzi, hogy peren kívül rendezze a vitát, mert ha nem tesz eleget a leendő felperes peren kívüli felszólításának, és ez utóbbi kénytelen bíróság előtt pert indítani, akkor abban az esetben, ha az alperes elismeri a keresetben foglalt követelést, a költségek viselésére kötelezik, mivel úgy tekintik, hogy rosszhiszeműen járt el. 4.- A polgári perrendtartás 395. cikkének 1. pontja, amely időbeli okok miatt alkalmazandó, nem ellentétes az uniós joggal, akkor sem, ha azt tisztességtelen feltételekkel kapcsolatos jogvitákban alkalmazzák. A fogyasztóvédelem elvét, amelynek egyik szempontja a 93/13/EGK irányelvből eredő, tisztességtelen feltételekkel szembeni védelem hatékony érvényesülése, össze kell egyeztetni az európai uniós jog más elveivel,

például a megfelelő igazságszolgáltatás biztosításának elvével, amely elengedhetetlen a jogállamiság elvének hatékony érvényesüléséhez, amely elv az európai uniós jogrend egyik pillérének minősül. 5.- A megfelelő igazságszolgáltatás elvének egyik szempontját annak biztosítása jelenti, hogy a bíróságok mindig korlátozott erőforrásait olyan ügyek megoldására használják fel, amelyek elkerülhetetlenül bírói úton történő rendezést igényelnek, mert nem lehetséges peren kívüli megoldást találni. Ily módon a peren kívül rendezhető ügyek nem fogják felemészteni azt az időt és azokat az erőforrásokat, amelyeket azon egyéb ügyekre kell fordítani, amelyekben elengedhetetlen az igazságszolgáltatás beavatkozása. 6.- Ez viszont a fogyasztó számára is előnyös, hiszen a pereskedés lassú, költséges és nem kockázatmentes módja az őt érintő jogviták rendezésének (a határidő igénybevételének elvesztése, valamely cselekmény megtételéhez való jog elévülése stb.). 7.- Ezen okok magyarázatot adnak az EU arra irányuló szilárd elkötelezettségére, hogy előmozdítsa a viták peren kívüli megoldását a fogyasztóvédelem terén is, ami olyan jogszabályokban tükröződik, mint például a fogyasztói jogviták online rendezéséről szóló, 2013. május 21-i 524/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet vagy a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről szóló, szintén 2013. május 21-i 2013/11/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv.”

- 8 Ez az az ítélet, amely egyértelmű magyarázattal szolgál arra, hogy ha a keresetet anélkül terjesztik elő, hogy előzőleg megkísérelték volna a peren kívüli vitarendezést „hiteles és indokolt felszólítás”, közvetítői eljárás kezdeményezése vagy egyeztetés iránti kérelem benyújtása útján, fennáll a veszélye annak, hogy a felperesnek kell viselnie a saját költségeit, ha az alperes a keresetben foglalt követelést az ellenkérelem benyújtása előtt elismeri. Más szóval, a költségviselést egy eljárásban – tartozáselismerés esetén – a következők szerint kell meghatározni: 1. Ha a bank felszólítást kapott, és nem válaszolt, kereset benyújtása esetén az igényérvényesítési eljárás költségeinek viselésére a bankot lehet kötelezni. 2. Ha a bank felszólítást kapott, de nem kapott elegendő időt a válaszadásra, akkor a későbbi igényérvényesítési eljárás költségei nem számíthatók fel. 3. Ha a bank nem kapott felszólítást, és közvetlenül keresetet nyújtanak be, akkor az ilyen igényérvényesítési eljárás költségei nem számíthatók fel, ha a bank elismeri a keresetben foglalt követelést.
- 9 A hivatkozott ítéletek közül a harmadik a fent említett rendszert foglalja össze.

Harmadik: E tanács értékelése és az előterjesztendő kérdések

- 10 A fentiekkel összhangban úgy tűnik, hogy a spanyol Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) állandó ítélkezési gyakorlata az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos esetekben az alperest (pénzügyi intézményt) annak alapján kötelezi a költségek viselésére, hogy a bírósági eljárást megelőzően történt-e igényérvényesítés ezen intézménnyel szemben. Ily módon, ha történt korábban igényérvényesítés, és a pénzügyi intézmény nem kínál megoldást, majd később bírói úton történő igényérvényesítésre kerül sor, az eljáró bíróság akkor is határoz a költségviselésről, ha a pénzügyi intézmény elismeri a követelést. Ha

azonban nem volt korábban igényérvényesítés, és a bírósági eljárást követően a pénzügyi intézmény elismeri a keresetben foglalt követelést, a pénzügyi intézményt nem terheli költség, mivel nem volt rosszhiszemű.

- 11 A fentiek elsősorban a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot (az Európai Unió Alapjogi Chartájának [HL 2000. C 364., 1. o.] 47. cikke) érinthetik, mivel az igényérvényesítéshez és a teljes költségtérítéshez való jogot előzetes és kötelező peren kívüli fellépéstől teszi függővé. Ily módon ahhoz, hogy a fogyasztó teljes költségtérítést kapjon, szükségképpen előzetes, peren kívüli lépéseket kell tennie, anélkül, hogy közvetlenül bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezhetné, mivel a tartozás elismerése esetén nem térítik meg az ilyen eljárás során felmerült költségeit, még akkor sem, ha nem kötelező jellegű tisztességtelen feltételekről van szó. Amint azt az Európai Unió Bírósága megállapította (C-243/08. sz. Pannon GSM ügy, 28. pont), a nem kötelező jelleg nem függhet attól, hogy a fogyasztó hivatkozott-e, vagy mikor hivatkozott arra, hogy egy adott szerződési feltétel tisztességtelen jellegű, illetve hogy vitatta-e, vagy mikor vitatta annak érvényességét, amint azt a Bíróság megerősítette, amikor megállapította, hogy „[...] az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése akként értelmezendő, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és e tekintetben nem szükséges, hogy a fogyasztó az ilyen feltételt előzetesen eredményesen megtámadja”.
- 12 Hasonlóképpen, az adott értelmezés befolyásolhatja a fogyasztó teljes költségtérítéshez való jogát, mivel az szükségszerűen arra kötelezi a fogyasztót, hogy a bírósághoz fordulást megelőzően felszólítást küldjön (93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdés) a teljes költségtérítés érdekében. A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 2021. június 8-i ítélete a következőket állapítja meg: „Az a követelmény, hogy a fogyasztónak ahhoz, hogy a követelésnek az alperes általi elismerése esetén ne kelljen a saját költségeit viselnie, előzetesen peren kívüli felszólítást kell küldenie olyan feltételek mellett és határidőn belül, amelyek lehetővé teszik a felszólított fél számára, hogy kielégítő választ adjon, nem jelenti aránytalan akadályát a 93/13/EGK irányelv tényleges érvényesülésének, és különösen annak, hogy a fogyasztó számára ne legyen kötelező a tisztességtelen feltétel anélkül, hogy az ügyvédje és a jogi képviselője költségeit viselnie kellene, mivel e követelmény a gyakorlatban nem teszi lehetetlenné vagy túlzottan nehézé az irányelv által a fogyasztó számára biztosított jogok gyakorlását, mivel könnyen teljesíthető követelményről van szó”.
- 13 A fentiekre hatással van az a tény, hogy az elemzett, ilyen jellegű feltételek semmisségét már a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) 2015. december 23-i ítélete megállapította, és bár a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata meghatározta az ilyen semmisség következményeit, az e semmisség következményeivel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat legalábbis részben már évek óta állandó volt (például, hogy a banknak kell vállalnia a teljes bejegyzési költséget és a közjegyzői díjak felét). Ezzel szemben a hitelintézetek hozzáállásának nem az a lényege, hogy a fogyasztónak költségtérítést biztosítsanak egy olyan feltétel miatt, amelyről tudható, hogy semmis, hanem az,

hogy megvárják, amíg a fogyasztó benyújtja a keresetet (és ebből következően megfizeti az ügyvédjének és jogi képviselőjének járó díjazást), és elismerjék a követelést, aminek az a következménye, hogy előzetes felszólítás hiányában nem kell megfizetniük az eljárás költségeit. Ez ismét ellentétes lenne a teljes költségtérítés elvével, amelyet az Európai Unió Bíróságának 2016. december 21-i ítélete állapított meg: „A fenti megfontolásokból következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást. Ennélfogva egy ilyen feltétel tisztességtelen jellegének a bíróság által történő megállapítása főszabály szerint azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell, hogy eredményezze, amelyben a fogyasztó az említett feltétel hiányában lenne.”

- 14 Pontosítani kell, hogy a hazai jogszabály, a fent említett polgári perrendtartásról szóló törvény 395. cikke szerint a rosszhiszeműség fennállását akkor kell feltételezni, ha a kereset benyújtását megelőzően az alperesnek hiteles és indokolt fizetési felszólítást küldtek; ez azonban nem foglalja magában azt, hogy a rosszhiszeműséget az alperes más magatartása is előidézheti, például az, hogy tudatában van egy feltétel tisztességtelenségének, és nem tanúsít tevéleges magatartást annak érdekében, hogy kiküszöbölje annak következményei és kielégítse a fogyasztót, arra várva, hogy ez utóbbi beperelje, annak tudatában, hogy peren kívüli felszólítás hiányában nem kell megfizetnie az eljárási költségeket. Vagy akár az is, hogy megvárja a peren kívüli felszólítást, hogy a tudottan semmis feltétel által okozott tisztességtelen helyzetet visszaállítsa.

- 15 [omissis]

[omissis] [Az alábbiakban feltüntetett előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szó szerinti átvétele]

A bíróság ÚGY HATÁROZ, HOGY ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMET TERJESZT AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELÉ, amelyben a következő kérdések szerepelnek:

1. Ellentétes-e a hatékony bírói jogvédelemhez való joggal és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével annak megkövetelése a fogyasztóval szemben, hogy a bírósági eljárást megelőzően előzetes, peren kívüli igényérvényesítést kezdeményezzen annak érdekében, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében egy konkrét általános szerződési feltétel tisztességtelenség miatti semmisségének megállapítása kifejtse az említett semmisséggel járó valamennyi, költségtérítéssel kapcsolatos joghatást (a bírósági eljárás költségeit is ideértve)?

2. Megfelel-e a teljes költségtérítéshez való jognak, valamint az európai uniós jog és az említett irányelv 6 cikke (1) bekezdése tényleges érvényesülésének, ha a költségviselésre (a jogi költségeket is ideértve) vonatkozó kritérium attól függően kerül meghatározásra, hogy történt-e a fogyasztó részéről a pénzügyi intézménnyel szemben peren kívüli igényérvényesítés az említett feltétel eltörlése érdekében?

[omissis]

[omissis] [A nemzeti eljárás felfüggesztése és eljárási záróformulák]

MUNKADOKUMENTUM